

Bærekraftig landbruk og verdiskaping i nord – ny satsing lansert i år

Trond Bjørkås – Leder Nordland Bondelag

MÅL FOR SATSINGEN BÆREKRAFTIG MATPRODUKSJON OG VERDISKAPING I NORD

Målet som er definert i Jordbruksavtalen:

- styrke sårbare produsentmiljøer i Finnmark, Troms og Nordland
- motvirke bruksnedgang
- øke arealbruken
- heve kompetansen til landbruksnæringen og verdikjeden for mat
- utnytte regionale fortrinn og muligheter innen arktisk landbruk

Omfang:

- 17 millioner pr år i 3 år. Skal evalueres
- Minimum 5 millioner til forskning og kunnskapsutvikling i regi av NIBIO
- Troms og Finnmark fylkeskommune leder og koordinerer
- Regionale partnerskap landbruk tas med i utforming og gjennomføring av prosjektet
- Fylkeskommunene og andre er utfordret til å bidra til felles satsing – de to fylkeskommunene bidrar med 4 mill. hver for 2023

Egen forskrift, vedtatt 8/8-23

- NFK, TFFK, Norges Bondelag og Landbruksdirektoratet svarte
- Er utviklingsrettede felleskapstiltak
- Deler av rammen lyses ut og deler settes av til andre tiltak
- Reglement for utlysinger ligner på RT og RK-forskriften
- Opp til 100% (75, i rt/rk) hovedregelen er krav til medfinansiering.
- Kan sette av midler til:
 - Dekking av lønns- og administrasjonskostnader knyttet til fylkeskommunens forvaltning
 - Kostnader knyttet til mobilisering og nettverksbygging
 - Finansiering av utredninger og kunnskapsinnhenting (bl.a.NIBIO)
 - Utvikling av kompetansehevende virksomhet.

Organisering og prosess

- Vedtatt i jordbruksoppgjøret og i Stortinget juni 2022, erstatter tidligere Arktiske midler.
- Midlertidig arbeidsgruppe bestående av representanter fra Bondelagene, Bonde- og Småbrukarlagene, NIBIO, Innovasjon Norge, Statsforvalterne, og fylkeskommunene bidro i utforming av satsingen
- Sekretariat bestod av representanter fra TFFK, NFK, og Statsforvalteren.
- Regionalt partnerskap landbruk i fylkene involvert og informert løpende
- Lansering 6.januar i Tromsø, ved Landbruksministeren.
- Møte Felles partnerskap landbruk 12.januar 2023 som anbefalte overfor fylkesrådet i Troms og Finnmark.

Organisering og prosess

Anbefalingen fra partnerskap landbruk utgangspunkt for fylkesrådets vedtak 7.mars

- Oppdragsbrev og forskrift legges til grunn
- Totalt 25 mill. kr for 2023
- Administreres fra Troms
- Satsingen deles inn i ulike arbeidspakker/satsingsområde – disse utformes med utgangspunkt i bestillingen i jordbruksavtalen
- Ned satt en samarbeidsgruppe, som jobber mellom årlige felles partnerskapsmøter, neste 1 desember.
- Fylkesrådet i Troms og Finnmark åpner for at andre tiltak som bidrar til å sikre og videreutvikle landbruksnæringa i nord kan også støttes over ordningen, etter innspill fra samarbeidsgruppen.

Samarbeidsgruppen

Mandat : Tilbakemelding på forslag til utlysinger samt tilbakemelding på forslag fra NIBIO på forskning og øvrig kunnskapsutvikling i tråd med ordningens formål i tråd med oppdragsbrevet. Samarbeidsgruppen vil kunne anbefale satsinger/tiltak utover arbeidspakker foreslått særskilt her og som er i tråd med formål med ordningen. Kvalitetssikre at gjennomføringen av satsinga er i tråd med formålet.

Sammensetning - 1 felles for Nordland, Troms og Finnmark fra hver av følgende organisasjoner: Bondelagene, Bonde- og Småbrukarlagene, Statsforvalteren, Innovasjon Norge og fylkeskommunene

1. Båsfjøs til Løsdrift

Kartlegge status blant melkeprodusentene i dag, hvilke planer har de fremover for gården, hvem ønsker å fortsette som melkebønder, og hva skal til for at dette skal realiseres.

Mål: Avdekke utfordringer og tilby prosesshjelp til alle som ønsker å få utredet et grunnlag for en investeringsbeslutning på sin gård.

Resultat: Alle som ønsker det har en plan på viktige forberedelser/forutsetninger som må på plass, fremdrift, løsning og grunnlag for en investeringsbeslutning, eller annen utvikling av gården.

2. Økonomi – optimalisering av drifta i alle typer produksjoner, kompetanseheving innen økonomi

- a) Bidrag til kompetanseheving innen økonomi for bønder – lavterskel og mobilisere størst mulig del av næringen.
- b) Spisset satsing på heving av den økonomiske kompetansen til unge bønder, bønder i sårbare områder og produksjoner med svakt støtteapparat og/eller marginal lønnsomhet i produksjonen.

3. Økt bruk av utmarksbeite i nord

Motivere til økt bruk av utmarka og teknologi for å lette bruken.

Utfordringer og flaskehalsar ved utmarka kartlegges for å belyse områder som må forbedres, og endres på for å nå målene.

Resultatet - mer og bedre bruk av utmarka, som er det største fortrinnet det arktiske landbruket har og som er en ryggrad i beredskap og bosetning i nord.

4. Øke totalberedskapen med økt matproduksjon.

- Fokuserer på landbrukets rolle i totalberedskapssammenheng.
- Høy og stabil innenlands produksjon av mat- og fôrvarer er en av pilarene i norsk matsikkerhet.
- Fokuserer på tiltak som bidrar til å sikre aktivitet i verdikjedene året rundt, og tilpasset klima i hele landsdelen.
- God kompetanse på alle nivå er viktig, både innen videregående opplæring og på etter- og videreutdanningsnivå.

Forskning og øvrig kunnskapsutvikling i regi av NIBIO

- Minimum 5 mill. kr av midlene skal brukes til Forskning og øvrig kunnskapsutvikling i regi av NIBIO
- Midlene forvaltes i tråd med §15 i forslag til forskrift for satsingen. TFFK utarbeider oppdragsbrev til NIBIO.
- Midlene skal brukes til forskning og øvrig kunnskapsutvikling i tråd formål med satsingen og partnerskap landbruk Nordland, Troms og Finnmark sine prioriteringer.
- Samarbeidsgruppen skal kunne gi tilbakemeldinger på prioriteringer av prosjekt.

1 utlysning: Frist 8.mai, vedtatt i fylkesrådet 27.06.2023

Ca 40 søknader

Vurderinger :

Målet med ordningen er å styrke produsentmiljøer i hele landsdelen, motvirke bruksnedgang, øke arealbruken og heve kompetansen til landbruksnæringen og verdikjeden for mat, samt å utnytte regionale fortrinn og muligheter innen arktisk landbruk. Prosjekter med effekt i hele landsdelen og som kan gi effekt for den enkelte bonde er prioritert. Raske resultater, ingen tid å miste.

Hele tiden ønsket å treffe bonden nærmest mulig, og at vi får direkte resultater og ikke bare ende i en rapport..

Omlegging fra båsfjøs til løsdrift, Tine

Kjøttkongresser i tre fylker, Nortura

Gris Nord, Nortura

Arktisk landbruksseminar, Nibio

2 utlysning: Frist 10.mai, vedtas i fylkesrådet straks.
Ca 15 søknader, tanker fra samarbeidsgruppen

Kjøtt i Nord, Nortura
Landbruksøkonomikurs for Nord-Norge, Naturbruksskolene
Droner, Arktisk Kompetansesenter for Sau
Utprøving av ulike tunnelloesninger i småskala grønnsaksproduksjon

Fagskoleutdanning, Grovforbasert husdyrproduksjon ved naturbruksskolene
Etablering av Arktisk Naturbrukssenter ved naturbruksskolene

15.11.2023

Takk for meg

Trond Bjørkås – Leder Nordland Bondelag